

Ze všech historických zemí naší republiky jsou Čechy na výskyt jeskyní v krasových vápencových územích nejchudší. Nemají tolik a tak krásných jeskyní, jako je jich například v Moravském krasu nebo na území Slovenska. V Čechách nejsou mnohakilometrové podzemní systémy, protože zde nejsou takové geologické podmínky. Souvislých vápencových území je zde poskrovnu, kromě menších vápencových vložek je nejrozsáhlejší Český kras, území z prvohorních vápenců při dolním toku Berounky jihozápadně od Prahy. V této krajině jsou dosti početné, většinou však menší jeskyně. Ještě před několika desítkami let zde byla za největší pokládána přes sto metrů rozlehlá jeskyně Barrandova u Srbska. Je to vlastně propast, na jejímž dně jsou rozvětvené nízké chodby, kterým se po jeskynářsku říká plazivky. Kolem roku 1950 začali v Českém krasu působit organizovaní speleologové, kteří prozkoumali rozvětvenou, zhruba třičtvrtěkilome-



Lišky pomáhají objevovat jeskyně

trovou podzemní soustavu chodeb a domů v lomu na Chlumu u Srbska a objevili rozsáhlé jeskyně v nitru návrší Zlatý kůň u Koněprus. Na objev první části při těžbě lomu navázaly další objevy, takže dnes představují Koněpruské jeskyně svou délkou té-

měř tři kilometrů největší český jeskynní systém. Koněpruské jeskyně byly zpřístupněny veřejnosti a návštěvníci v nich mohou vidět nejenom krápníkovou výzdobu, ale i archeologické a paleontologické nálezy.

Po objevu Koněpruských jeskyní

se zdálo, že v Českém krasu byly již hlavní objevitelské možnosti vyčerpány. Při lámání kamene v některých lomech byly sice odkrývány menší jeskyně, které byly několik desítek metrů dlouhé, ale další těžbou byly zničeny. K objevu další neporušené jeskyně došlo až roku 1975, kdy členové tetínského speleologického organizace vykopali v lesích státní přírodní rezervace Koda rozsáhlou jeskyni Martinu s velkými dómy a na poměry v Českém krasu bohatou krápníkovou výzdobou.

K výkopu v přesně určeném místě přivedla tetínské jeskynáře liška. Vyhrabala si totiž doupě v místech, kde byl pod povrchem volný prostor, jeskynní vchod. Nebylo to v historii speleologie poprvé, kdy divoce žijící zvíře pomohlo při objevu jeskyně.

Na sklonku roku 1987 zkoumali již poněkoliťaté jeskynáři jedné z organizací České speleologické společnosti, Speleologického klubu z Prahy, některé opuštěné lomy mezi Karlštejnem a Srbskem. V jednom z nich byly patrné ve stěnách odlámané jeskynní chodby a dómy, vápenc zde byl ovlivněn korozi, jak se říká rozpouštění této horniny srážkovou vodou. Korozní tvary, drobné a větší dutiny, směr a úklon vrstev i kvalita vápence — to všechno napovídalo, že by tu mohly být ještě další větší dutiny. V listopadu uvolnili dva z jeskynářů, Jiří Novotný a Jiří Vejlupek, velmi těsný vchod při úpatí lomové stěny. Na možnost existence podzemních prostor je upozornila také liška, která si zde prohrabala otvor do doupěte — tak jako v případě tetínských jeskyní Martiny. Vnik-

Před vstupem do nově objevené jeskyně Marie



nout dovnitř nebylo snadné snad ani pro tu lišku, protože vstupní hrdlo je mimořádně těsné. Oba objevitelé však nebyli ve speleologické práci nováčky a měli velkou výhodu v tom, že nejsou příliš velkých tělesných rozměrů. Podařilo se jim nakonec protáhnout lomenou plazivkou do rozměrnější chodby, která vyústila do velkého domu s členitými stěnami i stropem. Povrch domu zdobila pěkná krápníková výzdoba: bílé stalaktity vynikaly na šedavém pozadí stěn a stropů, byly tu dlouhé krápníkové záclony a také bělostná tenoučka až několik desítek centimetrů dlouhá brčka.

Oba mladí jeskynáři podali o objevu zprávu vedení své organizace, která dále informovala Českou speleologickou společnost a správu chráněné krajinné oblasti Český kras. Následovaly další výzkumy, a hlavně mapování jeskyně, které ukázalo, že jedna část jeskynního prostor leží velmi blízko lomové stěny, po jejímž proražení tudy bude možno vyvážet vykopanou hlínu a tak si razit cestu do dalších prostor. Jako objevitelům náleželo Jiřímu Novotnému a Jiřímu Vejlupekovi právo novou jeskyni pojmenovat. Nazvali ji Marie.

Máme tedy v Českém krasu kromě tetínské Martiny novou krápníkovou jeskyni Marii. Dalšími pracemi bude jistě prodloužena a dnešních zhruba sto metrů její délky je jen základem. O tom, jak obtížný je vchod do jeskyně Marie, se v březnu 1988 přesvědčila skupina odborníků, v níž byli zkušení speleologové dr. Bohumil Kučera a dr. Jaroslav Hromas, pracovníci Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody, dále jeden

z nejvýznamnějších znalců kvartéru Českého krasu, dr. Vojen Ložek, DrSc., a vedoucí pracovník správy chráněné krajinné oblasti Český kras ing. Petr Moucha. A protože se takové události neobejdou ani bez zájmu tisku, byl tu — jakoby za naše ábíčko — náš čtenář Daniel Dvorský, který je členem kroužku mladých jeskynářů při krasové sekci České speleologické společnosti a ve svých necelých patnácti letech je již obstojně zkušeným jeskynářským novicem.

Obtíže těsného vchodu zdolali nejprve oba objevitelé a po nich pak pražští pracovníci Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody. Dan Dvorský prolezl díky svým nevelkým tělesným rozměrům vstupním hrdlem „s kloboukem na hlavě“, což v jeskynářské hantýrce znamená bez obtíží. Zbývajícím členům skupiny byla prohlídka krás nové jeskyně odepřena. Úzkým hrdlem, lomícím se

pravouhle vzhůru, neprolezli. Museli se spokojit vyličením situace těmi, kdo byli uvnitř, a později fotografiemi, které v jeskyni Marii pořídil dr. Kučera. Ábíčko je prvním časopisem, který tyto snímky předkládá čtenářům. Opakuje se do jisté míry situace z roku 1975, kdy o objevu velké jeskyně Martiny podalo první zprávu veřejnosti také ABC. A co soudí o jeskyni malý Dan? „Je to bezvadná jeskyně, s hezkou krápníkovou výzdobou. Všechno je tam čisté, nepoškozené,“ říká o svých dojmech chlapec, který byl prvním nejmladším návštěvníkem nové krápníkové jeskyně Českého krasu.

Objev jeskyně Marie ukazuje, že i ve zdánlivě důkladně prozkoumaném krasovém území je možno učinit další objevy. Je k tomu ale třeba speleologických znalostí, pozorovacích schopností, odvahy i trochu fantazie.

Vladimír Stárka

Foto dr. B. Kučera, D. Dvorský

► Objevitelé jeskyně Marie, Jiří Novotný a Jiří Vejlupek

▼ Jirka Vejlupek se tímto úzkým hrdlem protáhl do jeskyně bez obtíží
► Vstupní otvor do nové jeskyně patří k nejobtížnějším v Českém krasu

